

PFU

NORDLYS arbeider etter Vær Varsomplakatens regler for god presse-skikk. Pressens Faglige Utvalg (PFU) behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adresse: Prinsensgt. 1, postboks 46, sentrum, 0101 Oslo. Telefon 22 40 50 40, telefaks 22 41 19 80.

«Der tiltrængtes et blad som vil være en ærlig talsmann for småfolks sak»

Alfred Eriksen grunnlegger av Nordlys i 1902

DETTE SKJER

Utenriksminister **Jonas Gahr Støre** (bildet) deltar på møte i Ottawa mellom de fem kyststatene rundt Polhavet.

Statistisk sentralbyrå (SSB) legger fram prisindeks for nye eneboliger – fjerde kvartal 2009.

SSB legger fram alkoholstatistikk – fjerde kvartal 2009.

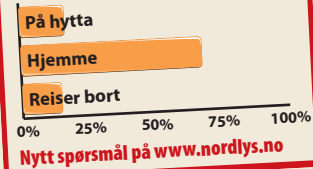
SSB legger fram oversikt over barnevernsinstitusjoner.

De nordiske finansministre møtes i København.

50 år siden Norge deltok for første gang i Melodi Grand Prix. Nora Brockstedt ble nummer fire med «Voi Voi».

NETTOPP NÅ

Hvor skal du tilbringe påsken?

FOR 20 ÅR SIDEN

Fra sommeren må Tromsø bilister belage seg på å punge ut med 50 øre mer for literen bensin enn bilister andre steder. Stortinget vedtok i går enstemmig den nye bensinavgiften for Tromsø. Pengene skal brukes til å bygge ut veier og tunneler i kommunen. Hos bensinforhandlerne i Tromsø var det frustrasjon og sinne, de er redd for å miste omsetning. Stor var imidlertid gleden hos bensinforhandlerne i nabokommunene, som regner med økt salg.

Nordlys 29. mars 1990

FOR 50 ÅR SIDEN

Kommende torsdag går fergene de siste «offisielle» turer over Tromsøysundet. Kanskje blir de brukt i påsketraffikken, men ellers har ikke folk noe valg lenger. Tross de mange fordelene som brua byr på, vil nok mange av passasjerene tenke tilbake på fergene med et visst vemod: Praten under overfarten, de sure dagene da det var kommet å komme seg «i hus» under dekk, og – ikke minst – fergesalongen som gratis venteværelse i kulde og styggevær.

Nordlys 29. mars 1960

GASS: Den endelige beslutningen om investeringer på Shtokman-feltet er utsatt til 2011. Er det dermed over og ut for gigantutbyggingen?

Shtokman – fortsatt interessant

PÅ DEN 3. SIDE

Arild Moe
Forsker,
Fridtjof
Nansens
Institutt

Inoen år nå har utbygging av det gigantiske Shtokman-feltet i russisk Barentshav blitt tatt for gitt. At det i realiteten har eksistert betydelig usikkerhet om valg av tekniske løsninger og lønnsomheten i prosjektet har i mindre grad preget norsk offentlighet.

I år er situasjonen snudd på hodet. Etter at utbyggingsselskapet Shtokman Development AG – der Gazprom eier 51 prosent, Total 25 prosent og Statoil 24 prosent i februar annonserte at endelig beslutning om investeringer var utsatt til 2011 og at utbyggingen ville ta lengre tid, har mange kommentatorer i Norge vært klare til å avskrive hele prosjektet.

Endrede markedsutsikter
På svært kort tid er beregningene av potensialet for utvinning av såkalt ukonvensjonell gass, herunder skifer-gass, i USA blitt kraftig oppjustert, og gassimportbehovet tilsvarende nedjustert.

Dette er et problem for Shtokman-prosjektet som har utskipping av flytende naturgass (LNG) til det amerikanske markedet som et viktig element. Den flytende gassen kan i prinsippet sendes til andre markeder, men der vil den møte konkurranse fra andre leverandører som også opprinnelig hadde siktet seg inn mot USA.

Hvis både Shtokman-gass og mer LNG fra f.eks. Midtøsten skal skipes til LNG-terminaler i Europa betyr det lavere priser.

De nye markedsutsiktene hvor tilbudet overstiger forventet etterspørsel er egnet til å skremme alle planleggere av nye LNG-prosjekter. Imidlertid er heller ikke utviklingen i etterspørselen gitt.

Det er mulig å tenke seg at rikeligere tilgang til LNG kan få land til å satse mer på denne energikilden enn de tidligere hadde tenkt. Klimahensyn er også et viktig argument for å skifte energiforbruket over til gass, såfram man har sikre forsyninger.

I den videre planleggingen av Shtokman vil sannsynligheten av en slik utvikling vurderes.

En av flere brikker

Mens det tidligere var meningen å bygge ut første fase av Shtokman

SHTOKMAN: Toppsjefene Christophe de Margerie i Total, Aleksej Miller i Gazprom og Helge Lund i Statoil da de skrev under aksjonæravtalen om utbyggingen av Shtokmanfeltet i Barentshavet.

med 50 prosent til LNG og 50 prosent til en rørledning sørover, diskuteres det nå å gjøre hele utbyggingen om til et rørledningsprosjekt.

I så fall styrer man bort fra usikkerheten i LNG-markedet – som bare utgjør ca. 15 prosent av europeisk gassimport hittil. Men viktige spørsmål gjenstår:

Har noen bruk for all denne gassen – 23 milliarder kubikkmeter årlig – fraktet gjennom rørledning, og er det kostnadseffektivt å bygge ut feltet på denne måten?

Det første spørsmålet må besvares med et betinget ja. Gassen som skal i rør ned til Østersjøen er ment å fylle opp annet trinn av NordStream-ledningen til Tyskland. Helt nylig falt de siste brikkene på plass for første trinn av denne utbyggingen.

Men det kan også tenkes andre kilder for gass til NordStream. Riktignok må det da bygges ut mer rørledningskapasitet østfra frem til St. Petersburg-området, men det er fullt mulig.

Poenget er at hvis Shtokman skal bygges ut som et rent rørledningsprosjekt må det sees i forhold til andre alternativer Russland har i sitt integrerte gassystem for å oppfylle sine produksjonsbehov.

Shtokman er bare en av flere brikker i et stort spill. Utbyggingen

av felt på Jamal-halvøya i Vest-Sibir er godt i gang. Det første feltet, Bovanenko, ventes satt i produksjon i 2012 og skal etterfølges av flere andre slik at total produksjon på midten av 2020-tallet kan komme opp i 250 milliarder kubikkmeter.

Mange vil hevde at det er mer rasjonelt for Russland å konsentrere kreftene der og ikke gå i gang med en gigantutbygging i Barentshavet samtidig.

Fortsatt attraktivt

Imidlertid er ikke utbyggingen på Jamal uproblematisk. Den krever enorme investeringer som Gazprom, og Russland, må bære alene og fremdriften er langt fra sikker. På Shtokman står derimot to utenlandske selskaper klar til å hjelpe til både med gjennomføringen og finansieringen.

Et viktig nytt moment er kommet til, nemlig usikkerhet i gassmarkedene, en usikkerhet som har flere elementer enn skifer-gass og som dels er forårsaket av russisk politikk.

Utsiktene for all russisk gasseskutt er mindre gunstige enn for bare få år siden. Russland ønsker nå enda mer enn før forsikringer om at de vil få solgt den gassen de tilbyr også på lengre sikt.

President Medvedjevs advarsler mot «hydrokarbon-proteksjonisme» i vestlige land i hans tale om klimapolitikk til det russiske sikkerhetsrådet 17 mars må tolkes på denne bakgrunn.

I denne nye situasjonen fremstår Shtokman som attraktivt net-

topp fordi det er et samarbeidsprosjekt og således reflekterer det uttalte europeiske ønsket om bedre adgang til å delta i utbyggingen av energiforsyninger i Russland.

Prosjektet kan bidra til å gjenoppbygge den gjensidige tilliten i gassmarkedet. Her dreier det seg ikke bare om første fase av Shtokman, men også om de påfølgende som kan gi en toppproduksjon på 70-90 milliarder kubikkmeter årlig.

Utfordringer og muligheter

Hvis russiske myndigheter deler denne analysen vil de legge mer vekt på Shtokman enn man kanskje umiddelbart skulle tro.

Men spørsmålet om en redefinisjon av forholdet mellom den største selgeren og de store kjøperlandene i gassmarkedet er noe som må diskuteres på høyt politisk nivå. Foreløpig mangler den dialogen.

Oppe i slike høytflyvende politiske spekulasjoner må man heller ikke glemme at Shtokman-prosjektet skal gjennomføres av selskaper som faktisk skal tjene penger på det. Kostnadsspørsmålet er ikke blitt mindre presserende.

Arbeidet med å finne effektive tekniske løsninger og utbyggingskonsepter vil pågå for fullt fremover.

Gass-verdenen har endret seg drastisk på kort tid. For Shtokman-partnerne er det all grunn til å bruke tid til å vurdere nye utfordringer – men også nye muligheter. Det er ikke grunn til å slå en strek over dette prosjektet nå.